

MATI IN GOSPODINJA

LETO 1932

20. JULIJA

ŠTEV. 12

Značaj

Postavim te kakor železno palico (steber) in kakor zid; zaganjali se bodo vate, a te ne bodo zmogli.

Jeremija, 1. poglavje.

O značaju, značajnosti, vzgoji značaja, razvoju značaja se danes toliko govori in piše. To hvalijo kot najvišjo nalogo in najvažnejše delo, pa je tudi v resnici. A kljub temu je pravih in kremenitih značajev v današnjih časih tako malo, kakor je malo kot sveča ravnih dreves v naših gozdovih, ob katerih bi se lomil vihar in bi vanje udarjale strele. Meč kralja Heroda je nekoč posekal tako drevo, preroka, ki je bil značaj, sv. Janeza Krstnika. On je bil res kakor steber, kakor zid, nepremagljiv in tudi res nepremagan. Zaganjali so se vanj, a nič mu niso mogli. Brez strahu je nastopal, pred farizeji in pred kraljem. Pogumno je oznanjal božje resnice, blizajoče se božje kraljestvo in je oznanjal pokoro in se tudi sam strogo pokoril. »Delal je in učil«, to je bilo njegovo največje dejanje. Ni ga bilo najti na Herodovem dvoru, ne v mestu Jeruzalemu. V samotni puščavi je živel, tihi, resni mož, ki ni bil trst, ki ga veter maje, ampak trdna, žrtvujoča narava, sebe pozabljajoča duša, prerok, ki je brez pomišljanja vse žrtvoval in je zato tudi ob koncu življenja samoten v temni ječi, a brez strahu žrtvoval svojo glavo, kakor se je zdelo, od Boga in ljudi zapuščen, a vendar več kot samo prerok. Ni ga žejalo po priznanju ljudi, ni pričakoval človeške hvale, tudi ne graje, ampak je zve-

sto vršil službo, ki mu jo je Bog določil. A to mu je bilo tudi dovolj. V puščavi je stal, kakor eden onih velikih granitnih blokov, ki so dolga stoletja kljubovali zobu časa. Pa tudi on je preživel stoletja. Iz tišine ječe je vstalo njegovo ime in je zablestelo preko stoletij in se blesti še danes kot moza-značaja. Ljudske množice, ki so nekdaj hodile k njemu, so že davno pozabljene. Voda v reki Jordan, v kateri je nekoč krščeval, je že davno odtekla. Herod in njegova družina in njegovo kraljestvo so že davno pozabljeni. Janezova krepka postava pa je še danes zgled značaja: kajti bil je železen zid in kakor steber iz jekla.

Kako pa človek postane značaj? Značilno je, kako dandanes tako mnogi rabijo besedo značaj in značajen, a ne pomislijo, kakšen pomen ima ta beseda. Sv. pismo v svoji resni znanosti te besede ne pozna. Prelepe so zanj te besede in premalo resnične, premalo jasne. Nikoli ne reče: »Razvijaj se!« ampak: »Premagaj se!«; nikoli »Izživi se!« ampak: »Poglej vase in delaj pokoro!«. Če bi hoteli te tako trdo zvenече besede v naš moderni jezik prestaviti, potem bi se ne imenoval: razvoj značaja, ampak: obnoveitev značaja v duhu Kristusovem, njegovih svetnikov, njegovega nauka in njegovih zapovedi. Ne imenovalo bi se: izobrazba značaja, ampak: preobrazba značaja po večnem in edino veljavnem vzoru Kristusovem, onega drugega Adama, ki je padlega človeka zopet dvignil in podprl, da stoji, da ga ne more skloniti oreh in strast.

Le tako more biti človek cel in popoln katoličan, v resni samozataji, v duhu pokore in v spokornem življenju, v boju in pogumnem premaganju bojazni in vsakršne mehkobe. Da, par nedeljskih ur v cerkvi, ali pobožna čuvstva, napravijo človeka-kristjana-katoličana. Pri

vsem tem ostane volja vse življenje kot pravi pogan. Toda v železnem odporu proti vsemu hudemu, v vaji vsakršne čednosti, v vladanju samega sebe, v vsakdanjih bojih in zmagah, v neustrašenosti, ki se ne da ukloniti, v lastni zmagi in zmagi sveta, postanemo značaji.

Kako si olajšamo pranje

Prav lahko trdimo, da je pranje v gospodinjstvu najbolj utrudljivo, pa tudi zamudno opravilo. Zato bo tudi gotovo koristilo, če omenim nekatere malenkosti, ki to delo olajšajo. Ni, da bi govorili na tem mestu o dragih pralnih strojih in sličnih pripomočkih, ki veljajo mnogo denarja; saj pri nas zaenkrat ni sredstev za kaj takega. Opozoriti hočem le na pripomočke in malenkosti, ki ne veljajo nič ali le malo in ki si jih deloma naredimo lahko sami.

Prvo, kar si pri pranju najlažje olajšamo, je utrudljivo **pripogibanje in sklanjanje** k posodam, ki stoje na tleh. Te vrste utrivanja je pri pranju mnogo več kakor pa pri drugih gospodinskih opravilih. In vendar ni treba drugega, kakor da **postavimo vse posode**, ki jih potrebujemo pri pranju, kakor **škafo, banjo, kad** in slično **na stol, klop** ali zanalasč za to izdelan podstavek, da je v priročni višini in se nam ni treba pripogibati. Navadne lesene »koze«, ki so pri vsaki hiši, že zadostujejo v ta namen. Vsaka pametna in uvidevna gospodinja si bo rada pomagala na ta način — in ne bo je več bolel križ in noge. Pa tudi perilo bo lepše oprano, ker ji bo ostalo več moči za težavno delo pri pranju.

Prevelike posode (škafo itd.) tudi otežkočajo pranje, in sicer zato, ker jih polne težko izpraznjujemo in prenašamo sem in tja. Tu si pomagamo z gumijasto cevjo; razen te pa imejmo pri rokah vedno tudi korec za predevanje manjših količin vode. Namesto velikih in zelo globokih posod jemljimo za pranje raje manjše in take, ki so **široke in plitve**, ne pa ozke in visoke. Čeber, ki ga pri pranju mnogo uporabljamo, naj ima v odtočni odprtini mrežico, ki zadržuje

goščavo in tako zabranjuje, da se nam odprtina ne zamaši. Če mrežice v novem čeburu še ni, si jo napravimo lahko sami.

Namesto **mehaničnega drgnjenja (mencanja)** perila z roko, ki je zelo utrudljivo delo, imamo dandanes na razpolago celo vrsto dobrih pralnih sredstev (praškov). Pralni prašek namreč nesnago na perilu raztopi in loči od tkanine, da jo potem s samim kuhanjem in izplakovanjem lahko odstranimo. Z uporabo pralnih sredstev in dobrega mila odpade tako zvano mencanje in drgnjenje perila, ki utruja po nepotrebnem gospodinjino in tudi več ali manj škoduje perilu.

Pranje olajšajo tudi nekatere **pralne priprave** (aparati), ki sicer niso predrage, vendar so pri nas še žal zelo malo v navadi. To so razni kotli s stožci in napravami, potom katerih kroži med kuhanjem vrel lug okrog perila in s tem odstrani nesnago.

Ovijanje velikih kosov perila je tudi zelo utrudljivo delo pri pranju. Zato je dobiti v ta namen enostaven a dober pripomoček: »kavelj za ovijanje perila«, napravljen iz močne žičnate kljuke. To napravo s pomočjo vijaka pritrdimo na rob škafo ali čebro. Perilo, ki ga hočemo oviti, nataknemo čez sredo (n. pr. dolgo rjuho) na kljuko, ki ga drži. Oba konca perila pa primemo skupaj in z lahkoto z obema rokama ovijemo.

Še pri **obešanju** opranega in ovitega perila si gospodinja lahko pomaga. Škafo ali košare s perilom naj za obešanje **ne postavlja na tla**, ampak na kakršenkoli voziček, tako da perilo z lahkoto prepelje naprej ob vrvi, ne da bi ga mo-

rala prenašati. Najprikladnejši v ta namen je star otroški voziček, ki mu zgoraj namesto košare napravimo desko, na katero postavimo posodo s perilom. Z vozilom, ki ga potiskamo med obešanjem pred seboj, ne odpade samo težko prenašanje perila, ampak tudi že enkrat omenjeno škodljivo pripogibanje k tlom, ko jemljemo perilo kos za kosom.

In še nekaj! Z manjšim trudom skočamo pranje, če napnemo vedno po **dve vrvi vzporedno**, da obešamo lahko na dve vrvi naenkrat. To delamo tako, da hodimo med dvema vrvmi ter sproti obešamo perilo na desno in levo vrv. Z eno samo potjo opravimo torej dvojno delo.

Za zapenjalke, s katerimi pritrdimo perilo na vrv, si naredimo posebno vrečico. To našijemo na običajni lesen obešalnik za obleko. V sredini vrečice naredimo počez odprtino, skozi katero jemljemo zapenjalke. Napolnjeno vrečico natakneemo na vrv in pomikamo p njej naprej.

In končno je velike važnosti tudi to, da je vse, kar za pranje potrebujemo, v dobrem nepokvarjenem stanju ter lepo v redu in snažno shranjeno.

Upoštevajoč vse naštete olajšave in pripomočke bomo oprali perilo z lahkoto, hitro in lepo v svoj prid in zadovoljstvo, ter v korist celokupnemu gospodinjstvu. S. H.

Gospodinjam v preudarek

Kakor je bilo že omenjeno v »Gospodarju«, se nam obeta v splošnem dobra sadna letina. Nič kaj razveseljive pa niso napovedi in mnenja glede letošnje sadne kupčije. Precej gotovo je, da nam bo mnogo sadja ostalo doma in ga bomo morali na ta ali oni način uporabiti v **domačem gospodarstvu in gospodinjstvu**. Posebno velja to za češplje, ki kažejo skoro povsod izredno obilen pridelek, ki nam bo ostal doma, predelat zopet v alkoholne pijače. Saj še grozdnega vina ne moremo prodati in se po vinorodnih krajih na vse načine silijo z njim, da bi se lanskega pridelka iznebili vsaj do novine. Kam torej še s sadjevcem? Tudi žganja imamo že več kot preveč. Če bomo še letošnji pridelek češpelj predelali v žganje, ga bo toliko, da bomo tonili v njem. Na drugi strani je pa znano, da nam primanjkuje živil na vseh koncih in krajih. Saj že pri nas ni preobilica v nobenem živilu. Koliko na slabšem so pa še po mnogih drugih krajih naše države, kjer nikdar ne pridelajo toliko, da bi se mogli preživiti z lastnimi pridelki. Ali ni torej edino pametno, da **začnemo sadje obračati bolj za vsakdanjo hrano**, nego da ga pretvarjamo v pijačo, ki ni tako potrebna kakor jed, v mnogih slučajih pa še celo silno škodljiva.

Najprej bi moralo vsaj pri naših gospodinjah prodreti prepričanje, da je sadje **tako važno živilo kakor malokatero drugo**, živilo, ki je potrebno za **vsakega človeka**, ako hoče ostati zdrav in odporn, neogibno potrebno pa še posebno za **mladino**. Gospodinja, ki ima zmisel za zdravo, naravno prehrano, bo znala uveljaviti v svojem gospodinjstvu poleg drugih živil tudi sadje. Saj ga skoro ni pridelka, ki bi bil že v sirovem stanju tako prijetnega okusa in tako lahko užiten, kakor je skoro vse naše sadje. Pa tudi predelano v razne trajne izdelke, kakor so **suho sadje, vkuhanu sadje**, sadne mezge in marmelade, je vedno dobrodošlo. Prav tako zaželjene so naravne nepokipele — torej **sladke sadne pijače**, ki gase žejo bolje nego opojnine, obenem pa tudi hranijo kakor n. pr. mleko.

Ce vse to premislimo, ter upoštevamo še današnje hude čase, ko je stiska za živež vedno večja, ali ne bomo odločno nastopili zoper sedanjo zablodo, ko ljudje nočejo poznati nobene druge domače sadne uporabe nego predelavo v sadjevec in kuhanje žganja? Naloga gospodinje je, da se z vsemi silami potegne za to, da se čim več sadja obrne za **vsakdanjo hrano**. Prepričana mora biti, da s tem prihrani razna druga ži-

vila in nudi svojim članom zdravo naravno hrano, ki se ne da nadomestiti z nobenim drugim živlom.

Na dve strani bo pametna gospodinja ustregla gorenjim zahtevam: Nazprej bo skušala doseči, da bo sadje, zlasti sveže, sirovo, čez poletje in jesen vsakdanja hrana ne samo otrokom, ampak tudi odraslim, da bo sveže sadje vsak dan na mizi, kakor krompir ali kruh. Obenem pa bo skrbela tudi za tisti letni čas, ko zmanjka svežega sadja in pa za slabše letine s tem, da bo čim več sadja predelala v trajno obliko, torej sušila, vku-

hala ali kakorkoli shranila (skonservirala). Obilna zaloga suhega sadja, lonci marmelade, naravni sadni sokovi — to so zakladi modre gospodinjne — zakladi, ki niso nič manj vredni kakor zaloge drugih živil.

Da se tako važna stvar našega gospodinjstva, ki je tudi stvar narodnega gospodarstva, ne pozabi, bomo objavili v prihodnjih številkah »Matere in gospodinjne« nekaj strokovnih navodil o shranjevanju sadja čez zimo, o vkuhanju in o sušenju sadja, o napravi sadne mezge in sadnih sokov. H.

Hugon Turk, izpr. trž. nadzornik.

Rastlinska užitna olja in masti

Za človeško prehrano se uporabljajo še sledeča olja:

Sezamovo olje in sicer indijsko, afriško in levantinsko; pridobiva se iz semena sezamove rastline.

Bombažovo ali kotonovo olje se izdeluje iz semena bombaževega grma.

Bučno olje pridobivajo pri nas, na bivšem Štajerskem in drugod, iz semen (jeder) domačih buč; jederca se najprej oluščijo in potem mrzlo iztiskajo, tako olje ima lepo rumeno barvo; če se iztiskajo neoluščena jederca, potem je barva temna, v prepadajoči luči rdečkasto-rjavo, v tankih plasteh olivno-zelenkasto. Okusa ni neprijetnega, toda se ga mora človek privaditi.

Olje solnčnih rož je tudi pri nas znano, vendar le malo rabljeno.

Za človeško uporabo služijo tudi še olja iz zemeljskega oreška (arahis-olje), iz makovega semena (makovo olje), iz različnega repičnega semenja (rips-olje), iz lanenega semena (laneno olje), iz orehovitih jeder (orehovo olje), ki je zelo drago; manj znano je olje kalij koruznega zrnja (koruzno olje), iz kineškega boba »soja« (soja olje), olje iz bukovice ali žira in grozdnega zrnja (peček).

V splošno trgovino prihajajo razne tujezemске rastlinske tolšče kot n. pr. kokosovo olje in kokosovo maslo; oboje pridobivajo iz mesnatih delov kokoso-

vega oreha, ki je sad visoke palme istega imena. Kokosova tolšča se prodaja v treh oblikah: kot olje, potem pa kot mehka in trda mast (maslo) in ima v prodaji najrazličnejša imena kot n. pr. kumerol, ceres, laureol, laktin, vegetalin, palmin, kokolin itd.

V trgovinah je znano tudi olje in mast (maslo) kakaovega drevesnega sadeža, ki se navadno rabi le v slaščičarnah, za splošno prehrano pa nima pomena. (Konec.)

ga Kava in čaj povzročita razne bolezni in pospešila razvoj raka. Zamorci in Indijanci niso poznali raka, dokler se niso navzeli evropskih navad. Zdaj imajo divjaki, naseljeni v evropskih mestih ravno toliko procentov na raku bolnih kakor Evropci. Vsled raka v grlu in v ustih umrje pri nas več moških, ki ga dobi po nezmernem kajenju. Ženske so podvržene bolj raku v želodcu in v drobni in to je posledica preobilega uživanja kave in čaja, posebno čaja, ki nima nikake redilne vrednosti, dočim je pri kavi redilno vsaj mleko. Kava in čaj oslabita kri in tako postaneš sprejemljiv za bolezni. V Tunisu so začeli zadnja leta s čajem. Bilo je vsled tega mnogo slučajev nagle smrti, slepote in pešanja. Znižalo se je število porodov.

R a z n o

Mati, solnce družine

Koliko lepega se je že izreklo in napisalo o materi! Pri nas in drugod. Naj navedem nekaj misli:

Če bi nikogar na svetu ne mogel spoznati, mater bi spoznal. Po njenem obrazu in po njenih očeh. Po načinu, kako gleda; po besedah, ki jih govori; po dihu, ki ga sope. (Fr. Bevk, »Stražni ognji«, str. 124.)

O moj Bog, največji vseh čudežev, ki si jih storil, je mati. Mati je ime, katero si izmislil ti; zakaj nihče od zemljanov ne bi mogel dati toliko ljubezni, toliko neskončno sladke pesmi v to ime!... Matere svoje še nihče ni precenil, zakaj njeno srce nima začetka in ne konca. (Lojze Golobič.)

Obnova našega naroda se mora začeti edinole pri družini, pri vzgoji ženskega naraščaja, da se zopet v vsem sijaju zablešči slovenska mati, pri domu, kateri mora ostati ognjišče naše narodne, нравstvene in verske omike, ako nočemo, da propade. (Franc Terseglav.)

Samo en človek je na vsem svetu, ki more najboljše in najgotoveje vedeti, kaj je treba otroku, kako se mora z njim ravnati, in ta človek je mati. Samo en človek ve, kako nežen je otrok, kako nalahko ga je treba rediti in vzgajati, in ta edini človek je lastna mati — seveda, ako je prvotna mati. Če pa mati ni prava mati, potem takšen otrok pod božjim solncem nima človeka, ki bi skrbel zanj in ki bi ga ravnal. Zato pa nam bodi materino ime sveto. (Peter Lippert.)

Srednja pot — najboljša pot

Vsaka krepost se spremeni v napako ali celo v strast, ako se prekorači prava mera. Poglejmo nekaj takih zgledov. Iz lepe in priljubljene **rednosti** nastane nepriljubljena ali celo osovražena **pretiranost** ali **pedanterija**; tako čislana **vestnost** se lahko spremeni v **mučno prenapietost** ali **skrupuloznost**; prava,

zmerna **odločnost** se izprevrže tako rada v **grdo** in **zoperno svojeglavost** ali celo v **trmo**; iz prijetne **družabnosti** in zabavnosti nastane nadležna **žlobudravost** in **opravljivost**; zdrava in umerjena **veselost** se kaj rada popači v **razposajenost** in **porednost**; pravična **strogość** zaide v **neizprosno trdoto** ali celo **krutost**; **krepkovoljnost** zaide v **skrajno brezobzirnost**; primerna **radodarnost** v **zapravljivost**; **natančnost** v **malenkostnost** in **neznatnost**; prava **dobrosrčnost** v **mlahavost** in **popustljivost**; **skrbnost** v **nadležnost** in **sitnost**; **vnema** in **prizadevnost** v **nespamet**. H.

Kopriva

Kje se ne manjka kopriv! Če je le kod kaj plevela, tam se gotovo šopiri kopriva prav na široko in visoko. Toda ne smemo je zaničevati, ker nam lahko mnogo koristi, če jo znamo uporabiti.

Kadar jo gremo nabirat, si oblecimo kakšne stare rokavice; če jih pa nimamo, pa roko ovijmo s cunjjo in strizimo liste, ki jih denimo potem v senco, da se malo posuše.

Iz kopriv skuhamo čaj, ki čisti želodec in čreva ter pomaga celo pri hudih želodčnih obolenjih, če ga pijemo redno. Iz koprive pa si napravimo tudi zdravilno tinkturo, ki pomaga pri opeklinah, pri oslabeledosti želodca in ki pospešuje rast las. Napravimo si jo takole: Koprive, ki smo jih nabrali, pustimo toliko časa v senci, da malo ovenejo. Potem jih zrežimo s pečlji vred na krajše kosčke ter jih stlačimo v steklenico s širokim vratom (n. pr. steklenica od shrankov). Koprive v steklenici polijmo z žganjem, ki ga mora biti toliko, da so z njim vse pokrite. Končno postavimo vse skupaj na solnce ali na peč ter večkrat stresemo, da se vsebina pomeša. Čez tri ali štiri tedne tekočino odcedimo in nato še precedimo, da je čista.

Če smo se opekli, namažimo opekline vsaki dve uri s to tinkturo, ali pa jo

razredčimo z vodo, naredimo obkladke in jih polagajmo na rano. Za uživanje pa tinkturo malo osladimo.

Za rast last je kopriva znana že dolgo časa. Z njo umivamo in drgnemo kožo na glavi in s tem pospešujemo rast las. Isto dosežemo, če koprivo izkuhamo v kisu, razredčimo z vodo in z dobljeno tekočino umivamo glavo.

V kuhinji uporabljamo koprivo kakor zelenjad, na razne načine. Pa ne samo človeku, tudi živalim koristi kopriva. Dobro stori perutnini (piščetom jo zrežimo), pa tudi prašiči prav radi jedo koprive.

S. H.

Solata in zdravje

Ni je tako hladilne in prijetne jedi v soparnih poletnih dnevih, kakor je dobro pripravljena solata. Mnogi so se že sami prepričali, da v poletni vročini nimajo nič kaj dobrega teka, ki pa se takoj zboljša, če si privoščijo malo solate. Važna je nadalje solata, če je zabeljena s svežim oljem, zato ker z njo zavživamo olje, ki je najlažje prebavljiva maščoba. Tretja korist, ki jo imamo od solate je pa ta, da dobivamo z njo v telo naravne železne soli, ki zelo močno vplivajo na sestavo naše krvi. Solato uživamo v splošnem vedno surovo in dobivamo zato z njo redno v svoje telo važne vitamine. Pri mnogih kožnih boleznih predpišejo zdravniki bolnikom solato. Posebna vrsta solate pa je prav dobro zdravilo proti strašnemu skorbutu. Končno ne smemo pozabiti, da je najboljše, če pripravljamo solato z vinskim kisom, ki nekako zrahlja staniče solate. Za slabotne želodce je pa namesto kisa mnogo bolj primeren sok od citrón. Olje pa lahko nadomestimo s kislim mlekom ali smetano. Tudi malo soli ne škoduje; poper in druge začimbe pa so nepotrebne.

Zaprte duhovne vaje za matere z dežele bodo v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani od 28. julija zvečer do 1. avgusta jutraj. Oskrbnina (hrana, stanovanje) znaša za vse tri dni 100 Din. Prija-

ve — ustne in pismene — sprejema vodstvo Lichtenthurnovega zavoda v Ljubljani, Ambrožev trg. — Udeleženke dosedanjih tečajev ne morejo popisati sreče, veselja in dušnega zadovoljstva, ki so ga bile deležne v teh blagosloavljenih dneh prenovljenja. Polne novega navdušenja in velike gorečnosti gredo zopet na delo v svet. Želimo, da bi bile tudi naše mamice z dežele deležne take sreče, zato jih kar najlepše vabimo, da se jih udeleže v obilnem številu. — Prijaviti pa se je treba takoj.

g Tržišče z jajci. Nakupna cena za jajca je nekoliko poskočila, ker so dovozi zelo majhni in ker italijanska uvozna carina ni stopila v veljavo. Iz teh razlogov je položaj izredno kočljiv, ker italijanska carina lahko vsak čas stopi v veljavo. Italijanski uvozniki kupujejo naša jajca le pod pogojem, ako prevzame prodajalec riziko carine. Švica ne kupuje sedaj pri nas, ker so ji naše nakupne cene previsoke. — Zvišanje uvozne cene na jajca v Italijo znaša 145 lir, kar pomeni carinsko obremenitev za vsako jajce v Italiji 20 par pri komadu. Če k temu dodamo še prevozne stroške od 10—15 par, tedaj bo v bodoče znašala obremenitev našega izvoza 30—35 par pri komadu. Zato je za enkrat računati z nazadovanjem nakupne cene na našem trgu, ker je Italija pač eden najvažnejših odjemalcev za naš izvoz jajc.

Jurče, Jurče... daj mi brž listek za nazaj!

3. a. n. a. š. e. m. a. l. e.

Virgilij:

Obiskovanje

Radujem se s Teboj, Devica,
postala vsem si Pomočnica.
ko pohitela si v goré,
da tvoje dobre so roké
prinesle v daljni dom pomoč.

Elizabetha te pozdravlja,
na svojem pragu te ustavlja:
Ti Mati? Tak obisk? Odkod?
Tvoj Sin je moj in tvoj Gospod.
Vsa duša čuti tvojo moč.

O, blagor ti, da si verjela,
kar rekla si, to si sprejela.
Bog sam se združil je s teboj,
blagoslovljen nam sad je tvoj.
Prihaja dan, izginja noč.

Karel Ewald:

Pobožnost

Oluf je priden in pobožen fantek.
Vedno stori, kar mu doma ukažejo. In
prav dobro ve, da sedi na zlatem pre-
stolu gori v nebesih Bog, ki vse vidi.
Večer za večerom poklekne takoj, ko
se je bil umil, na tla pred svojo posteljo-
co, sklene rokci, gleda kvišku na odejo
in moli večerno molitev, katere ga je
naučila njegova mamica.

Ampak zdaj je pri njih doma tudi
njegov bratranec Alin, ki pa ni tako pri-
den kot Oluf. Stori vse, česar bi ne
smel, in prav nič ga ne gane, če doma
od žalosti joče mamica.

Po ulicah se klati in pretepa. Stari
Mariji kaže osle in sladkor krade iz je-
dilne shrambe. Nikoli skoro si ne umije
nog in kadar je v postelji, premetava
blazine, da je joj. Je neugnan sladko-
snednež in umivanju se izogne, kadar le
more.

Danes je tako dolgo mučil kanarčka,
da bi bil malone poginil, in mački je

pločevinasto škatlo privezal na rep...

Zdaj je bil v čebru, kjer se je bil
okopal, in Oluf prav tako.

»Lahko noč, otroka,« reče mamica.
»Da mi ne pozabita na večerno molitev
in potem lepo spat!«

Nato odide.

Oluf poklekne in začne:

»Truden grem k pokoju,
zatisni mi oči!
Ti, oče, bdi nad mano,
da srečen bom vse dni!«

»Beee! — Koza!« mu zavpije Alin s
postelje.

Oluf se ozre kvišku. To se mu zdi
preveč. In dvigne rokci, kolikor visoko
more, in reče: »Ljubi Bog... malo po-
trpi, da zlasam Alina! Ali boš?«

V istem trenutku je že pri Alinu, ga
lasa in mu nazadnje prisoli krepko za-
ušnico.

Nato spet poklekne, sklene rokci,
gleda na odejo in moli naprej:

»Če sem danes kaj grešil,
ljubi Bog, odpusti mi,
da bom zopet Tvoj vse dni!«
(Prevel Finec.)

Deklica z vretencem, tkalskim čolničkom in šivanko

Bila je nekoč deklica, ki sta ji umrla
oče in mati, ko je bila še čisto majhen
otrok. Konci vasi je stanovala v mali
hišici čisto sama njena botra, ki se je
preživljala s prejo, tkanjem in šivanjem.
Starka je vzela zapuščeno deklico k se-
bi, učila jo je vsakršnega dela in jo je
pobožno vzgajala. Ko je bila deklica sta-
ra 15 let je botra zbolela in poklicala
deklico k sebi rekoč: »Ljuba moja hčer-
ka, čutim, da se bliža moja zadnja ura.
Zapustim ti to hišico, ki te bo varovala
dežja in vetra, pa tudi kolovrat, tkalsko
ladjico in šivanko, da si boš lahko sama

služila kruh.« Položila ji je še roko na glavo in jo blagoslovila: »Ohrani si Boga v srcu, pa se ti bo dobro godilo.« Nato je zaprla oči in umrla. Za pogrebom je šla deklica in bridko jokala.

Deklica je od zdaj živela v mali hišici čisto sama, je bila pridna, predla, tkala in šivala je in na vsem, kar je delala, je bil blagoslov dobre umrle botre. Zdelo se je, kakor, da bi se predivo samo od sebe množilo in če je stkala kos platna ali sešila platneno srajco, takoj je prišel kupec, ki ji je bogato poplačal, tako da ni stradala in je še drugim lahko pomagala.

V tistem času je hodil kraljevi sin po deželi in si je iskal nevesto. Uboge ni smel izbrati, bogate pa hotel ni. Rekel je: »Ta bo moja žena, ki je istočasno najrevnejša in najbogatejša.«

Ko je prišel v vas, kjer je živela ta deklica, je vprašal, kakor povsod, katera je v tem kraju najbogatejša in najrevnejša. Imenovali so mu najprej bogatejšo. Najrevnejša so rekli bi bila deklica, ki stanuje v mali hišici prav tam na koncu vasi. Najbogatejša je sedela pred hišo vsa nališpana in ko je prihajal kraljevič, je vstala, mu šla naproti in se mu globoko priklonila. Kraljevič jo je pogledal, a ni rekel besede in je odjezdil dalje. Ko je prišel k borni hišici, ni stala deklica pred vrati, ampak je bila v sobi in je pridno predla. Kraljevič je ustavil konja in pogledal skozi okno ter je opazil pridno predico. Deklica je dvignila pogled, ko je opazila, da nekdo gleda pri oknu in je zardela do ušes. Hitro je povesila oči in urno predla dalje. Vrtela in vrleta je kolo ter hitela toliko časa, da je kraljevič odjezdil. Potem je stopila k oknu, odprla in rekla: »Tako vroče je v sobi,« v resnici pa je gledala za kraljevičem, dokler je še videla kakšno zibajoče se pero na njegovem pokrivalu.

Zopet se je vsedla in predla dalje. Spomnila se je stare pesmi o predicah, kjer naroča najmlajša predica vretencu, naj ji pripelje snubca v hišo, ker ona ga ne more sama iskati. Komaj je to mislila, glej, je skočilo vretence na tla, in se je kotalilo že čez prag in ko je vstala

ga je komaj zagledala še kako skakljaje nadaljuje svojo pot na polje in vleče za seboj zlato prejo. Nedolgo potem ji je vretence izginilo izpred oči. Ker deklica brez vretenca ni mogla prestiti, je vzela tkalsko pesem, se vsedla k statvam in pričela tkati.

Vretence pa je skakljalo in se kotalilo vedno dalje in ko se je odvila nit do konca, je došlo kraljeviča. »Kaj vidim?« se je začudil kraljevič. »Vretence mi hoče pokazati pot.« To rekoč je obrnil konja in jezdil ob niti nazaj. Deklica pa je sedela pri statvah in je pela staro tkalsko pesem, v kateri dekle naroča ladjici, naj pripelje snubca v hišo. Ladjica ji je skočila iz rok in skočila pri vratih ven. Pred pragom pa je začela šama od sebe tkati lepo preprogo, kakršne še ni nikoli nihče videl. Na obeh straneh so cvele rože in lilije in v sredi na zlatem ozadju pa so se dvigale zelene vejice med katerimi so skakali zajčki, jeleni in srnice pa so kukale izmed listja, na vejicah pa so sedele pisane ptičice. Ladjica se je poganjala tja in sem in bilo je kakor da raste vse samo po sebi.

Ker deklica brez ladjice ni mogla tkati, se je vsedla in pričela šivati. Zraven pa je pela staro pesem šivilji, katera naroča šivanki, naj okraši hišo za snubca. Tedaj je skočila šivanka na tla in bilo je kakor da sto rok dela in pospravlja: miza in klopi so bile pogrnjene z zelenim suknjom, stoli preoblečeni z žametom, ob oknih pa so visele svilene zavese. Komaj je šivanka napravila zadnji skok, že je zagledala deklica skozi okno bela peresa na klobuku kraljeviča, ki ga je vretence pripeljalo. Razjezdil je kraljevič, stopil čez novo preprogo v hišo, in ko je stopil v sobico, je stala deklica pred njim v svoji borni obleki, toda lepa kakor roža na grmu. »Ti si najrevnejša in najbogatejša,« je rekel kraljevič, »pridi moja nevesta!« Deklica je molčala in mu podala roko. Prijel jo je za roko, odpeljal h konju, jo posadil nanj in jo odpeljal v kraljevski grad, kjer so z velikimi vesellicami praznovali svatbo. Vretence, tkalsko ladjico in šivanko pa so spravili v kraljevsko zakladnico in so jih hranili v veliki časti (Grimm.)